

ДО: МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕНЕРГЕТИКАТА
НА ВНИМАНИЕТО НА:
Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА, МИНИСТЪР
Г-Н ЖЕЧО СТАНКОВ, ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР
Г-Н НИКОЛАЙ НАЛБАНТОВ, ДИРЕКТОР ЕНЕРГИЙНИ СТРАТЕГИИ
И ПОЛИТИКИ ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО РАЗВИТИЕ

Изходящ №: 020/24.08.2020

СТАНОВИЩЕ

от

*Асоциация за производство, съхранение и търговия на електроенергия (АПСТЕ),
ЕИК 205926677*

Относно: Проект на детайлизирана стратегия по Приоритет 4 „Кръгова и нисковъглеродна икономика“ на Националната програма за развитие "България 2030"

Уважаеми Дами и Господа,

Асоциация за производство, съхранение и търговия на електроенергия (АПСТЕ) е сдружение на български и международни компании, която работи за създаване на устойчива, предвидима и благоприятна за бизнеса инвестиционна среда за разпределено производство и съхранение на възобновяема енергия.

С настоящето становище бихме искали да отправим препоръки и предложения, които да спомогнат за оптимизирането на стратегическите цели на прехода към нисковъглеродна икономика в България. Надяваме се, те да бъдат взети под внимание при финализирането на проекта и оставаме на разположение да предоставим допълнителни релевантни данни, анализи и примери за добри практики на регулации и пазарни механизми, които да бъдат коментирани при развитието на регулаторната рамка за осъществяване на стратегията.

АПСТЕ идентифицира няколко ключови области, в които по-амбициозни и ясно заявени стратегически цели, подкрепени с ангажимент за развитието на съответната регулаторна рамка,

*АПСТЕ – Асоциация за Производство, Съхранение и Търговия на Електроенергия
София 1000 • бул. Христо Ботев 28, ет. 4 • nikola.gazdov@apste.eu • + 359 878 387 325*

ще стимулират инвестиции, икономически растеж и откриване на нови работни места, спомагайки както за ускореното преминаване към енергетика с ниски нива на вредни емисии, така и за по-бързото преодоляване на икономическите последици от пандемията с КОВИД-19.

1) Увеличаване на целите за дял на енергия от ВИ в брутно крайно потребление на енергия до 2030г.

Заложената в проекта целева стойност на дял на енергията от възобновяеми източници (ВИ) в брутно крайно енергийно потребление от 27,09% спрямо текуща стойност от 20,528% е крайно неамбициозна. В комбинация с твърде символичната цел за намаляване на дела на въглицата в брутно производство на електрическата енергия от 39.86% на 33%, тази ниска цел поставя под въпрос самото осъществяването на заявеният преход към нисковъглеродна икономика и устойчиво управление и използване на природните ресурси, позволяващо задоволяване на нуждите на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост.

В контекста на оптимално участие на България в оползотворяване на финансови ресурси чрез механизмите на Зеления пакт и новият план за възстановяване NextGeneration EU на Европейския съюз, АПСТЕ призовава целевата стойност за дял на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно енергийно потребление да бъде увеличена на поне 35%, докато целта за намаляване на дела на въглицата в брутно производство на електрическата енергия да бъде под 25%.

Справедливият енергиен преход изисква държавата ясно и категорично да заяви стратегия за преориентирането на енергетиката към нисковъглеродни технологии като първа стъпка от подетайлен план за действие за преквалифициране на заетите във въглицната енергетика към енергетика основана на ВИ, кръгова икономика и социално и екологично отговорно предприемачество.

2) Включване на цели за опростяване на процеса на планиране и изграждане на нови инсталации, използващи енергия от ВИ

Развитието на иновативни бизнес модели за нискоемисионна енергетика и пълноценното участие на страната в енергийния съюз на ЕС зависят изключително от регулаторната рамка и дизайна на местния пазар за електроенергия.

АПСТЕ препоръчва в стратегия по Приоритет 4 „Кръгова и нисковъглеродна икономика“ на Националната програма за развитие "България 2030" изрично да бъдат разписани цели за осъвременяване на регулаторната рамка и премахване на излишни административни бариери

пред развитието на нови инсталации за производство, съхранение и/или търговия с електроенергия, произведена от възобновяеми източници.

Много иновативни технологии и проекти, като например агриволтаични инсталации в оранжерии или постройките в земеделски земи или плаващи фотоволтаични инсталации, които биха намалили значително изпаренията на вода в язовири, трудно биха се вписали в съществуващата рамка, която изисква смяна на предназначението на земята или тежка процедура за разрешително за строеж на иначе леки конструкции, която излишно затруднява осъществяването на тези инвестиции.

По-подобен начин, в момента липсва механизъм за прозрачно обявяване и разпределяне на мрежови капацитет за присъединяване на нови мощности, но ако такъв бъде заложен в регулаторната рамка, това ще подобри значително предвидимостта на инвестиционната среда и ще спомогне за изпълнението на националния приоритет за развитие на енергията от възобновяеми източници, както е заложен в Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030г. (ИНПЕК) - съобразно наличния ресурс и капацитет на мрежата.

3) Разширяване обхвата на „общностите за възобновяема енергия“ които могат да произвеждат, потребяват, акумулират, или продават енергия от ВИ.

АПСТЕ подкрепя заявеният в стратегията приоритет в разписването на мерки за съчетаване на енергийна ефективност с използване на енергия от възобновяеми източници за собствени нужди, но счита, че обхвата на „общностите за възобновяема енергия“ не трябва да бъде ограничаван до битови крайни потребители. Обединения, включващи граждански кооперативи, индустриални предприятия и общини могат да бъдат катализатор на инвестиции и иновации в областта на нисковъглеродните технологии (4.2б)

В новата преработена Директива (ЕС) 2019/944 относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС, както и в Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (RED II), особено внимание е обърнато на насърчаването за колективни (граждански енергийни общности и агрегатори) инвестиции във ВЕИ инсталации, както и на корпоративното снабдяване с енергия от ВИ, особено в случаите, когато корпоративните потребители на енергия подписат договор за директно закупуване на електроенергия от ВЕИ инсталация.

АПСТЕ препоръчва в стратегията изрично да бъдат разписани и цели за промени в регулаторната рамка, които да улеснят и стимулират корпоративните дългосрочни договори за изкупуване на енергия от възобновяеми източници.

Понастоящем, правната уредба на този вид договори в България е неясна и разпръсната и това до голяма степен възпрепятства развитието на пазара в тази посока. В контекста на

транспонирането на посочените по-горе директиви, регулаторната рамка трябва да бъде допълнена, за да разшири кръга от лица, които могат да участват в такива схеми, включително и чрез промяна на дефиницията на инсталация за „собствени нужди“.

4) Включване мерки за насърчаване на технологиите за съхранение на енергия и управление на търсенето (demand-side management) в стратегиите за области за въздействие нисковъглеродните технологии (4.2б) и електро-енергийна инфраструктура и енергийна сигурност (4.2.д)

Технологиите за съхранение на енергия (батерии или технологии за преобразуване на електрическа енергия от ВИ в друг вид енергиен носител, например водород) са ключови за ускоряването на прехода към нисковъглеродна икономика, тъй като те позволяват да се преодолее присъщата на възобновяемите източници на енергия интермитентност, да се подобри гъвкавостта и сигурността на енергийната система.

Управление на търсенето (*Demand Side Management – DSM*) и електрическа мобилност (транспортни средства с електрозадвижване): прехвърлянето на търсенето от периодите с върхово натоварване към ненатоварените периоди („функционално енергийно съхранение“), включително електрическата мобилност (транспортни средства с електрозадвижване), е друга възможност, която може да допринесе за смекчаване на ефекта от интермитентността. Някои видове използване на електричеството ще дадат отлична възможност за това, например за климатичните, отоплителните и охлаждащите системи, електролизаторите и електрическите топлилни пещи. Електрическата мобилност посредством използването на захранвани с електричество превозни средства е друга възможност за това.

АПСТЕ има готовност да разработи конкретни предложения за промяна на съществуващата регулаторна рамка и остава на разположение за допълнителна информация и дискусия.

С уважение,

Никола Газдов
Председател на УС на АПСТЕ